

Epifytische lichenen op *Ulmus*, *Fraxinus* en *Populus* in West-friesland

D.W. (Daan) Wolfskeel¹ & J.L. (Leo) Spier²

¹Kievitlaan 8, 1742 AD Schagen; ²Kon. Arthurpad 8, 3813 HD Amersfoort.

Summary: Epiphytic lichens on *Fraxinus*, *Populus* and *Ulmus* in Westfriesland (province of North Holland), the Netherlands.

Forty-four lichens and one lichenicolous fungus were found on the 12th of March 2000. On *Ulmus* alone forty lichens were found: 18 neutrophytes, 19 nitrophytes and 3 acidophytes.

In Noord-Holland ligt binnen de oude Omringdijk, thans provinciaal monument, het gebied dat bekend staat als West-friesland. Op zondag 12 maart 2000 hebben de twee auteurs een excursie gehouden langs diverse polderwegen met honderden "laaniepen" en, in kleinere aantallen, essen (*Fraxinus*), populieren (*Populus*) en schietwilgen (*Salix alba*). Laatstgenoemde soort hebben we niet bemonsterd, populieren alleen in het Hoornse Julianapark. Daar de Hollandse iep (*Ulmus x hollandica*) in rap tempo uit het landschap dreigt te verdwijnen als gevolg van de gevreesde iepziekte, hebben we verreweg de meeste tijd aan deze boomsoort besteed.

De iepen langs de polderwegen vertoonden geen soorten van de Rode Lijst of andere zeldzaamheden. Van de 44 gevonden lichenen op drie boomsoorten zijn er 22 (50%) neutrofyt, 19 (43,2%) nitrofyt en 3 (6,8%) acidofyt. Op enkel *Ulmus* werden gevonden: 18 (45%) neutrofyten, 19 nitrofyten (47,5%) en 3 acidofyten (7,5%).

Op opvallend veel *Lecanora chlarotera* vonden we *Vouauxiella lichenicola*, een lichenicole fungus. De iepen aan de Baarsdorpermeerweg bleken behalve lichenen een rijke helmroestmosbegroeiing (*Frullania dilatata*) te dragen, wat aan de waarnemingenarchivaris, Rob van der Valk, is doorgegeven.

Een deel van de middag besteedden we aan bomen in het Julianapark in Hoorn, in de hoop daar op een iep aan de haven *Strigula affinis* terug te vinden, die op een excursie in 1996 gevonden was (Aptroot & van Heesch 1996). Deze vonden we echter niet terug. Wel signaleerden we ter plaatse *Bacidia neosquamulosa*, die in 1996 niet ontdekt was of wellicht nog niet aanwezig was.

Aan de noordzijde van het park, bij de Nieuwe Wal, bekeken we een tiental essen die alle met lichenen rijk begroeid waren, waaronder zeer fraai ontwikkelde *Parmelia elegantula* als dominante soort. Op een uit de kroon gewaaide tak van een populier vonden we *Parmelia borrieri*.

Literatuur

Aptroot, A. & W. van Heesch. 1996. Korstmossen en mossen op dijken en iepen bij Hoorn (Noord-Holland). Buxbaumiella 40:28-31.

Legenda locaties:

1. Ten zuiden van Spanbroek, Zomerdijk op Ulmus. Km-hok: 19-16-21 en 19-16-31. Coörd.: 125-522 en 125-523.
2. Ten zuiden van Spanbroek, Zomerdijk op Ulmus. Km-hok: 19-16-32. Coörd.: 126-522.
3. Zuidermeer, Baarsdorpermeerweg op Ulmus. Km-hok: 19-26-13. Coörd.: 127-519.
4. Ten westen van Wognum, Lekermeer, bij Grote Zomerdijk op Ulmus en Fraxinus. Km-hok: 19-16-55. Coörd.: 129-520.
5. Hoorn, Julianapark, op Fraxinus. Km-hok: 19-27-34. Coörd.: 133-517.
6. Hoorn, Julianapark, op Populus en Ulmus. Km-hok: 19-27-44. Coörd.: 133-516.

Legenda van de substraten:

A	acidofyt	Ne	neutrofyt
F	Fraxinus	P	Populus
N	nitrofyt	U	Ulmus

Legenda van de herbaria:

(S)	Herbarium Spier
(W)	Herbarium Wolfskeel

Soortenlijst

Bacidia neosquamulosa	6U (S,W)	N
Buellia griseovirens	1U (W)	Ne
Buellia punctata	2U 3U 5F	N
Caloplaca citrina	1U 5F	N
Caloplaca flavocitrina	1U	N
Candelaria concolor	1U	N
Candelariella reflexa	1U	N
Candelariella vitellina	1U 3U	N
Diploicia canescens	1U 3U 4U	Ne
Evernia prunastri	2U	A
Hyperphyscia adglutinata	2U (S)	N
Lecania cyrtella	6U (S)	N
Lecanora carpinea	1U	Ne
Lecanora chlarotera	1U (S,W) 2U 3U	Ne
Lecanora compallens	1U (S,W) 2U (S,W)	Ne
Lecanora dispersa	3U	N
Lecanora expallens	2U 3U 5F	Ne
Lecanora hageni	1U 3U	N

<i>Lecidella elaeochroma</i>	1U 3U	Ne
<i>Lepraria incana</i>	2U 5F	A
<i>Lepriloma vouauxii</i>	3U (S)	A
<i>Opegrapha vulgata</i>	3U (S,W)	Ne
<i>Parmelia acetabulum</i>	1U 3U	Ne
<i>Parmelia borrieri</i>	6P (S,W)	Ne
<i>Parmelia caperata</i>	1U (S)	Ne
<i>Parmelia elegantula</i>	5F (S,W)	Ne
<i>Parmelia exasperatula</i>	1U (S) 5F	Ne
<i>Parmelia revoluta</i>	6P (S,W)	Ne
<i>Parmelia subaurifera</i>	5F	Ne
<i>Parmelia subrudecta</i>	3U 4U 5F	Ne
<i>Parmelia sulcata</i>	2U 3U 4F 5F	Ne
<i>Phaeophyscia orbicularis</i>	2U 5F	N
<i>Phlyctis argena</i>	5F	Ne
<i>Physcia adscendens</i>	1U 5F	N
<i>Physcia caesia</i>	2U 3U	N
<i>Physcia tenella</i>	2U 3U 5F	N
<i>Physconia grisea</i>	1U (S) 2U 3U (S) 4F 5F	Ne
<i>Ramalina farinacea</i>	2U 3U 4U	Ne
<i>Ramalina fastigiata</i>	1U 3U	Ne
<i>Rinodina gennarii</i>	1U (S)	N
<i>Vouauxiella lichenicola</i>	1U (S,W) 2U (S) op L. chlorotera	
<i>Xanthoria calcicola</i>	3U	N
<i>Xanthoria candelaria</i>	2U 3U 5F	N
<i>Xanthoria parietina</i>	2U 3U 5F	N
<i>Xanthoria polycarpa</i>	2U	N